

**Sınıf Öğretmenleri İçin
Etkinlik Ve Materyal
Örnekleri**

Sınıf Öğretmenleri İçin Etkinlik Ve Materyal Örnekleri
Banu ERGÜÇ ŞAHAN, Büşra USTA, Dilek GÜNGÖREN,
Fatma Ebru DURANSEL, Gülser GÜRCAN, Koray KEBAPÇI,
Neslihan EFENDİOĞLU, Öznur YÜKSEL, Seda KARAGEYİK
YILDIRIM, Zeynep Gözdenur IŞIK

Kapak Tasarımı
Dr. Enes BAŞAK

Mizanpaj
Ceren BAŞAK

Editör
Esmâ Nur Ayşe ÇELİK BAŞAK

1. Basım, Haziran 2023

ISBN
978-605-184-549-4

Yayınevi
SAGE Yayıncılık Rek.Mat.San.Tic.Ltd.Şti.
Kazım Karabekir Caddesi, Uğurlu İş Merkezi No: 97/24
İskitler - Ankara, Tel: 444 9 296, Sertifika No: 47603
Ankara/TÜRKİYE

Baskı
BİZİM DİJİTAL MATBAACILIKSANAYİ VE TİCARET A.Ş.
Serhat Mahallesi Uzaççağı Caddesi, 1128.Sok. No:6 Ostim/ANKARA
Tel: 444 9 296, Matbaa Sertifika No: 41356, Ankara/TÜRKİYE
bilgi@bizimdigital.com
www.kitapbastir.com, www.bizimajans.com

Kitapta yer alan materyal ve oyunların sorumluluğu yazarına aittir.

Kaynak gösterilmeden kitabın bir kısmının veya tamamının paylaşılması yasaktır. Her bir yazarımız elindeki kitabın tüm haklarına sahiptir. Tüm eserlerin telif hakkı yazarına aittir.

Yayınevi, eserlerin telifini, yazarların yazılı izni olmadan sahiplenemez.

ÖNSÖZ

Tarihin en eski mesleklerinden biri de öğretmenliktir. Günümüzdeki öğretmenlik tanımının ortaya çıkmasına kadar pek çok gelişimsel süreçlerden geçmiştir. Bugün gelinen noktaya bakıldığında öğretmenlik öğrenmeyi öğretme, öğretmeyi öğrenme sarmalı olarak görülebilir. Öğretmenin neyi nasıl öğrettiği ve öğrenenin neyi nasıl öğrendiği birbiriyle çok ilişkili dinamiklerdir. Tahta, tebeşir ve bu ikiliyle verilen bilgi akışı zamanla pasif ve yetersiz bir hal almıştır. Öğrenenin zihinsel gelişim süreci de öğretme yöntemlerini değişime zorlamıştır. Öğretim yöntem ve teknikleri günden güne değişerek, gelişerek ve çeşitlilik göstererek farklı yöntemlerle öğrenen bireylere hitap etmeye başlamıştır. İşte öğretme ve öğrenme sürecinde kullanılan yöntemlerden biri de materyal destekli öğrenme şeklidir.

Bugün pek çok uygulama üzerinden farklı materyal örneklerine ulaşmak oldukça kolay bir hale gelmiştir. Öğretmenler örnek materyalleri kullanırken öğrenme ortamına ve öğrenen gruba göre değiştirmiş ve geliştirmiştir. Bu kitap da tam olarak bu amaca yönelik olarak hazırlanmıştır. Mesleklerinde 10 ile 20 yıllık tecrübesi olan öğretmenler grubu kendi tecrübeleri doğrultusunda hazırladıkları ve kullandıkları materyalleri burada paylaşmışlardır. Böylece meslektaşlarına yazılı ve görsel bir kaynak sunarak iş yüklerini azaltmayı ve örnek etkinliklerle farklı yaklaşımlar sunmayı hedeflemişlerdir. Kitabın içinde ilkokul Türkçe, matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler ve beden eğitimi ve oyun derslerine yönelik etkinlik örnekleri ve materyaller mevcuttur. Beğenmeniz, öğrenme ortamlarında ve süreçlerinde kullanmanız bizler için çok önemlidir.

İLKOKULLARDA GÖRSEL MATERYAL KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ

İlkokullarda öğrenci başarısını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de öğretim sürecinde kullanılan görsel materyallerdir. Görsel materyallerin öğrenme sürecini zenginleştirerek nitelikli öğrenme sağlama noktasında faydalı olduğu öğretmenler tarafından bilinen bir gerçektir. İsa ve Özerbaş (2020)'a göre öğretim materyali, öğrenme amaçlarına ulaşmak için öğretmene yardımcı olan canlı, cansız nesnelere dir. Hacıömeroğlu ve Apaydın (2009)'a göre öğrenme materyalleri, soyut kavramları somutlaştıran ve birden çok duyu organına hitap eden görsel ve işitsel nesnelere dir.

Öğretim materyalleri işitsel, görsel, hem görsel hem işitsel ve metinsel özellikte olabilirler (Arı, 2019). Ancak materyalin türü fark etmeksizin taşınması gereken bazı özellikler vardır. Bu özellikler McAlpine ve Weston (1994) tarafından aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Öğretim programıyla uyumlu olmalıdır.
- Öğrencinin ilgisini çekmeli ve artırmalıdır.
- Öğrenciyi pasiflikten kurtararak aktifleştirmelidir.
- Öğrencinin düzeyine uygun olmalıdır.
- Doğru mesajlar vermelidir.

Kısaca öğretim materyali seçerken veya geliştirirken öğretmen ve öğrenciler bu özelliklere dikkat etmelidirler. Bu özellikler dikkate alınmadan geliştirilen öğretim materyalleri amacına hizmet etmeyeceği için başarıyı artırma noktasında da katkı sağlayamaz.

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin sonucunda öğretim ortamlarının zenginleşmesi de mecburi hale gelmiştir. Öğretim sürecinde öğretmenlerin çeşitli görsel materyallerden faydalanmalarının eğitim öğretim sürecinin kalitesini artıracığı yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca öğretim materyalleri ile ne kadar çok duyuya hitap edilirse o kadar iyi öğrenme sağlanacağı da aşikârdır. Ergin (1998)'e göre öğrencilerin;

- %83'ü görerek,
- %11'i işiterek,
- %3,5'i koklayarak,
- %1.5'i dokunarak,
- %1'i tadarak öğrenirler.

Bu yüzden özellikle görsel ve işitsel öğretim materyalleri eğitim öğretimin önemli bir parçasıdır (Toptaş, Çelik ve Karaca, 2012). Öğretim materyalleri birden çok duyu organını harekete geçirdiği için anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırır (Çelik, 2007).

Görsel öğelerin yararları Seferoğlu (2013: 28) tarafından aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Öğrencilerin dikkatini çeker.
- Öğrencileri güdüler.
- Öğrencilerin duygusal tepkiler vermesini sağlar.
- Kavramları soyutluktan kurtararak somutlaştırır.
- Kavramların daha kolay anlaşılmasını sağlar.
- Kavramları hatırlamayı kolaylaştırır.
- Bilgilerin düzenlenmesini kolaylaştırır.

Görülmektedir ki görsel öğeler başarıyı destekleyen birçok unsuru içinde barındırmaktadır.

Eğitim öğretimin hedefi yalnızca bilen bireyler yetiştirmek değil, aynı zamanda analiz, sentez, eleştiri, yorumlama ve problem çözme gibi üst düzey becerilere sahip bireyler yetiştirmektir (Kutluca ve Akın, 2013). Bu da öğrenme materyalleri ve dijital içeriklerin kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Çünkü geleneksel yaklaşımda genellikle sunuş yoluyla yapılan öğretimde öğrenci pasif durumdadır ve ancak kavrama düzeyinde öğrenmeler gerçekleşebilir. Üst düzey zihinsel becerileri kazandırmaktan yoksun bir öğretim şekli ile başarıyı yakalamak güçtür. Ancak öğretim materyalleri ve dijital içerikler ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarının başarıyı artırması beklenmektedir. Çünkü bu öğrenme ortamları öğrenciye yaparak yaşayarak öğrenme imkânı sağlar.

2004 yılından bu yana öğretim programları yapılandırmacı yaklaşımı esas almaktadır ve yapılandırmacı yaklaşımın somuttan soyuta ilkesi somut öğretim materyallerinin kullanımını önermektedir (Bulut, 2004). Görsel materyaller soyut kavramları somut hale getirerek anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Soyut kavramları anlamlandırmakta zorlanan öğrenciler görsel materyalle somutlaşan kavramları daha kolay öğrenirler.

İlgi çekici görsel materyaller öğrencilerin derse olan motivasyonlarını artırmakta ve eğlenceli bir öğretim ortamı sunmaktadır. Eğlenerek öğrenmek öğrencilerin dikkatini derse yöneltmesini sağlamaktadır. Bu şekilde derse aktif katılım sağlayan öğrencinin başarısı da olumlu yönde etkilenmektedir.

Görsel materyaller görsel öğrenme stiline yatkın olan öğrencilerin başarı düzeylerinin artmasında da oldukça etkilidir. Bu öğrencilerin genellikle görsel uyaranlara

odaklandıkları ve görsel bilgiyi daha iyi hatırladıkları söylenebilir.

Görsel materyaller öğretmen- öğrenci ve öğrenci- öğrenci etkileşimini artıracak için öğrencilerin iletişim yönünü geliştirmesi bakımından da önemli bir yere sahiptir. İletişim becerileri 21. Yüzyıl becerilerinden biridir ve akademik başarıya etkisi büyüktür. Görsel materyaller bu yönüyle de dolaylı olarak öğrenci başarısını artırmaktadır.

Görsel materyaller öğrencilerin hafızasında sözel bilgilere göre daha kalıcı izler bırakır. Bilginin bellekte kalıcı olmasını sağlaması yönüyle de başarıyı artırdığı aşikârdır.

Görsel materyallerin kullanım amaçlarından biri de öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını artırmaktır. Bu yüzden öğrencilerin gerek kendi görsel materyallerini yapmaları gerek görsel materyallerle etkileşime girmeleri onların akademik başarılarını da artırmaktadır. Çünkü yapılandırmacı yaklaşımına göre öğrenme sürecine aktif katılım başarıyı olumlu yönde etkilemektedir. Bu noktada materyallerin öğrencinin seviyesine uygun ve anlaşılır olması önemli bir husustur. Açık ve anlaşılır olmaktan uzak olan materyaller öğrenciyi derste aktifleştirmek yerine pasif yapar. Ergün (2006)'e göre öğrenci tarafından karmaşık bulunan öğrenme materyalleri öğrencinin derste aktif olmasını engeller ve eğitim öğretim ortamını öğrenci merkezli olmaktan çıkarır. Arslankara ve Usta (2020)'ya göre öğretim materyalleri hedefe ve öğrenciye uygun olmalı ve öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bu yüzden öğretmenler materyal seçimi noktasında öğrenciye görelilik ve açıklık ilkesini dikkate alarak materyal geliştirmeli veya seçmelidirler.

Öğrenme sürecinde öğretim materyallerini hedefe uygun olarak kullanmanın yararları Halis (2002)'e göre aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Çoklu öğrenme ortamı yaratır.
- Zamandan tasarruf sağlar.
- Kavramların göz önünde oluşmasına olanak verir.
- Karmaşık kavramların basite indirgenerek açıklanmasını sağlar.
- Öğretimde açıklık sağlar.
- Öğretim sürecine hız katar.
- Konu özelinde pratik yapma imkânı sunar.

Somut nesne yani materyal kullanımı özellikle ilkokul çağındaki öğrencilerin ders başarısı ve sorun çözme becerilerinin artmasında önemli etkiye sahiptir (Kelly, 2006). Çünkü gelişim özellikleri düşünüldüğünde ilkokul çağı öğrencileri için basitten karmaşığa ilkesi diğer çağ öğrencilerine göre daha büyük öneme sahiptir. Ve görsel materyaller karmaşık durumları basite indirgediği ve daha çok duyuyu harekete geçirdiği için başarıya etkisi de büyüktür.

Yapılan araştırmaların çoğu farklı materyallerin öğrenciyle buluşmasını sağlayan öğretim ortamlarının öğrencilerin farkındalık seviyelerinde artış sağladığını göstermektedir. Özetle öğretme sürecinde materyal kullanımı konuyu basitleştirme, somutlaştırma, öğrencide dikkat toplama, çeşitli duyu organlarına hitap etme, öğrenme ortamında farklılık yaratarak motivasyonu artırma gibi faydalarından dolayı öğrencilerde başarıyı doğrudan veya dolaylı olarak artıran bir faktördür.

Bu kitapta ilkokul düzeyindeki öğrencilere yönelik kazanımlarla ilişkilendirilmiş etkinlik ve materyaller yer almaktadır.

KAYNAKÇA

Arı, M. (2019). Sınıf öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyal kullanma durumları ile öğretim teknolojileri ve materyallerinin etkililiğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı, Konya.

Arslankara, V. B. ve Usta, E. (2020). Tasarım ilke, öğeleri ve öğretim araçları. (Ed. S. Dinçer). *Öğretim Teknolojileri içinde* (s.63-91). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Bulut, S. (2004). *İlköğretim programı yeni yaklaşımlar matematik (1-5 sınıf)*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.

Çelik, E. (2007). *Ortaöğretim coğrafya derslerinde bilgisayar destekli animasyon kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ergin, A. (1998). "Öğretim Teknolojisi ve İletişim" Ankara: Anı Yayıncılık.

Ergün, M. *Öğretim Materyalleri Hazırlama İlkeleri*.

Hacıömeroğlu, G. ve Apaydın, S. (2009). Tangram etkinliği ile çevre ve alan hesabı. *İlköğretim Online*, 8(2), 1-6.

Halis, İ. (2002). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Ankara: Nobel Yayıncılık.

İsa, B. O. Z., & Özerbaş, M. A. (2020). Sınıf öğretmenlerinin matematik dersinde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 4(2), 56-66.

Kutluca, T. ve Akın, M. F. (2013). Somut materyallerle matematik öğretimi: dört kefeli cebir terazisi kullanımı üzerine nitel bir çalışma. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 4(1), 48-65.

McAlpine, L. & Weston, C. (1994). The attributes of instructional materials. *Performance Improvement Quarterly*, 7(1), 19-30.

Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Toptaş, V., Çelik, S. ve Karaca, E. T. (2012). Pedagogical materials use of primary grade teachers in mathematics education. *İlköğretim Online Dergisi*, 11(4), 1121-1130.

ALFABETİK YAPBOZ

DERS: TÜRKÇE

Materyaller:

- Dil çubukları
- Keçeli kalem
- Renkli bir görsel
- Maket bıçağı

Yapımı: Dil çubukları yan yana dizilerek çıktısı alınan görsel dil çubuklarının üzerine yapıştırılır. Dil çubuklarının alt kısmına her çubukta bir adet ve alfabetik olacak şekilde keçeli kalemle kelime yazılır. Maket bıçağı yardımı ile materyal dil çubuklarının bitiş hizasından kesilerek birbirinden ayrılır. Dil çubukları karıştırılır ve öğrencilerden kelimeleri alfabetik olarak sıralamaları istenir. Sıralamanın doğru olup olmadığı görsele bakarak da anlaşılabilir. Hata olan kelimeler tekrar inceletilerek uygun şekilde sıralaması istenebilir.

Farklı Uygulama Fikirleri: Materyaller Matematik dersinde ritmik saymaları, yılın ayları, haftanın günleri ve her düzeyde sayıları sıralama şeklinde de tasarlanabilir.

Not: Materyale ait görsel ve videolara karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.